

The Willingness to Accept the Difference in Government Sustainability Bond Yields

Korawee Wiwek^{1*} and Nattanicha Chairassamee²

¹ Business Economics, Department of Economics, Faculty of Economics, Kasetsart University, Thailand

² Department of Economics, Faculty of Economics, Kasetsart University, Thailand

* Corresponding author. E-mail: korawee.wiw@ku.th

ABSTRACT

The purpose of this article is to study (1) the willingness to accept the difference in rates of return (2) factors influencing the willingness to accept, and (3) estimate of the willingness to accept the difference in yields between government bonds (Bond) and sustainable government bonds (ESG Bond). The analysis includes percentage, average value, and the Contingent Valuation Method: CVM. The data was collected by using questionnaire. There are 398 participants, who live in Bangkok and its vicinity. The result of the study found that most samples are aware and strongly agree with the current environmental, social, and governance issues as well as being interested in participating in such activities to improve those issues. Estimated willingness to accept the difference in yields between Bond and ESG Bonds is 0.19 (19 bps.). Factors influencing the willingness to the acceptancy are income, attitudes, and knowledge related to environment, society, and governance, participating in activities, and having concerns about environment, society, and governance.

Keywords: Sustainable Government Bonds, The Difference of Return, Contingent Valuation Method

ความเต็มใจที่จะยอมรับส่วนต่างของผลตอบแทนพันธบัตรรัฐบาลเพื่อความยั่งยืน

กรวิวิ วิเวก^{1*} และ ญัฐณิชา ฉายรัมย์²

¹ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ประเทศไทย

² ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ประเทศไทย

* Corresponding author. E-mail: korawee.wiw@ku.th

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ความเต็มใจที่จะยอมรับส่วนต่างของอัตราผลตอบแทน (2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเต็มใจที่จะยอมรับส่วนต่างของผลตอบแทน และ (3) ประเมินค่าความเต็มใจที่จะยอมรับส่วนต่างของผลตอบแทนระหว่างพันธบัตรรัฐบาลทั่วไป (Bond) กับพันธบัตรรัฐบาลเพื่อความยั่งยืน (ESG Bond) ด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และวิธีสมมติเหตุการณ์ให้ประเมินค่า (Contingent Valuation Method: CVM) ในการหามูลค่าความเต็มใจที่จะยอมรับส่วนต่างของอัตราผลตอบแทน โดยเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 398 คน ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการตระหนักรู้และเห็นด้วยว่าในปัจจุบันมีปัญหาสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาลของรัฐ รวมทั้งให้ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวที่ตนเองพิจารณาว่าเป็นปัญหา ทั้งนี้ ปัจจัยที่มีผลต่อความเต็มใจที่จะยอมรับส่วนต่างของผลตอบแทน ได้แก่ รายได้ ทศนคติและความรู้ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาลของรัฐ และการเข้าร่วมกิจกรรมและมีความกังวลต่อปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาลของรัฐ โดยส่วนต่างของอัตราผลตอบแทนระหว่างพันธบัตรรัฐบาลทั่วไป (Bond) กับพันธบัตรรัฐบาลเพื่อความยั่งยืน (ESG bond) มีค่าเท่ากับ 0.19 (19 bps.)

คำสำคัญ: พันธบัตรรัฐบาลเพื่อความยั่งยืน, ส่วนต่างของผลตอบแทน, การหามูลค่าความเต็มใจ

© 2023 JSSP: Journal of Social Science Panyapat

บทนำ

ในปัจจุบันพบว่าหลายประเทศเริ่มให้ความสนใจการระดมทุนที่มีความยั่งยืนในระยะยาวพร้อมกับสร้างผลกระทบเชิงบวกต่อสังคม โดยประเทศไทยเองก็เริ่มมีการระดมทุนที่มุ่งเน้นความยั่งยืนผ่านพันธบัตรรัฐบาลเพื่อความยั่งยืน (Government sustainability bonds) หรือ ESG bond ซึ่งย่อมาจาก Environmental (สิ่งแวดล้อม) Social (สังคม) และ Governance (ธรรมาภิบาลของรัฐ) โดย ESG bond มีวัตถุประสงค์ในการระดมทุนเพื่อนำเงินที่ได้รับไปใช้ดำเนินโครงการต่างๆ ภายใต้กรอบแนวคิดการเติบโตอย่างยั่งยืน (Sustainability) โดยเมื่อปลายปี พ.ศ. 2563 ประเทศไทยได้เริ่มมีการออกจำหน่าย ESG bond เป็นรุ่นแรกในภูมิภาคอาเซียนที่ดำเนินการออกโดยรัฐบาล เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ ตลอดจนเป็นผู้นำในการขับเคลื่อนนโยบายด้านการพัฒนาที่ยั่งยืน ขยายฐานนักลงทุน ส่งเสริมให้ตลาด ESG bond ในประเทศเกิดการพัฒนา ซึ่งในการออกจำหน่ายเมื่อปลายปี พ.ศ. 2563 มีมูลค่ามากถึง 50,000 ล้านบาท โดยในการระดมทุนครั้งนี้ก็เพื่อนำเงินไปใช้ในโครงการรถไฟฟ้ามหานครสายสีส้มและโครงการช่วยเหลือเยียวยาและบรรเทาความเดือดร้อนแก่ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ, 2563)

สำหรับการระดมทุนผ่าน ESG bond ที่ผ่านมารัฐบาลได้ระดมทุนผ่านการจำหน่ายพันธบัตรให้กับสถาบันเป็นหลักผ่านระบบประมูลแบบแข่งขันราคา และยังไม่เคยจำหน่ายให้กับประชาชนโดยตรง ดังนั้นหากรัฐบาลมีการออกพันธบัตรรัฐบาลเพื่อความยั่งยืนโดยจำหน่ายให้กับประชาชนทั่วไปและนักลงทุนรายย่อย ก็จะช่วยเพิ่มช่องทางในการระดมทุนของรัฐบาล และเป็นการส่งเสริมการออมภาคประชาชนควบคู่กับการแก้ไขปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อม

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้จึงมุ่งเน้นหาส่วนต่างของอัตราผลตอบแทนระหว่างพันธบัตรรัฐบาลทั่วไป (Bond) กับพันธบัตรรัฐบาลเพื่อความยั่งยืน (ESG Bond) ในกรณีที่ ESG bond มีการออกจำหน่ายให้กับประชาชนทั่วไปหรือนักลงทุนรายย่อย ซึ่งจะครอบคลุมถึงพันธบัตรรัฐบาลทั้ง 3 ประเภท ได้แก่ 1) พันธบัตรเพื่อสิ่งแวดล้อม (Green bond) 2) พันธบัตรเพื่อสังคม (Social bond) และ 3) พันธบัตรเพื่อธรรมาภิบาลของรัฐ (Governance bond) เพื่อชี้ให้เห็นถึงความเป็นไปได้และความเหมาะสมในการนำเครื่องมือทางการเงินดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ในการระดมทุนของประเทศไทย โดยพันธบัตรรัฐบาลเพื่อความยั่งยืนยังไม่เคยจำหน่ายให้กับประชาชนทั่วไปหรือนักลงทุนรายย่อยมาก่อน งานวิจัยในครั้งนี้จึงเลือกใช้วิธีสมมติเหตุการณ์ให้ประเมินค่า (Contingent Valuation Method: CVM) เพื่อประเมินความเต็มใจที่จะยอมรับส่วนต่างของผลตอบแทนระหว่างพันธบัตรรัฐบาลทั่วไป (Bond) กับพันธบัตรรัฐบาลเพื่อความยั่งยืน (ESG bond)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเต็มใจที่จะยอมรับส่วนต่างของอัตราผลตอบแทนระหว่างพันธบัตรรัฐบาลทั่วไป (Bond) กับพันธบัตรรัฐบาลเพื่อความยั่งยืน (ESG bond)
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเต็มใจที่จะยอมรับส่วนต่างของผลตอบแทนพันธบัตรรัฐบาลเพื่อความยั่งยืน
3. เพื่อประเมินค่าความเต็มใจที่จะยอมรับส่วนต่างของผลตอบแทนพันธบัตรรัฐบาลเพื่อความยั่งยืน

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative) มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้กลุ่มประชากร คือ ผู้ที่เคยลงทุนและไม่เคยลงทุนในพันธบัตรออมทรัพย์ของรัฐบาลที่อยู่อาศัยทำงาน หรือกำลังศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งไม่สามารถทราบจำนวนที่แน่นอน จึงคำนวณกลุ่มตัวอย่างจากสูตรไม่ทราบจำนวนประชากร ของ W.G. Cochran (1953) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ความผิดพลาดไม่เกินร้อยละ 5

$$\text{จากสูตร} \quad n = \frac{p(1-p)z^2}{d^2}$$

โดยที่ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ
 p = สัดส่วนของผู้ที่เคยลงทุน/ไม่เคยลงทุนในพันธบัตรออมทรัพย์ = 0.5
 z = ความเชื่อมั่นที่กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ (ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 = 1.96)
 d = ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้ = 0.05

$$\text{แทนค่า} \quad n = \frac{0.5(1-0.5)(1.96)^2}{(0.05)^2}$$

$$n = 384.16$$

ดังนั้น ผู้วิจัยใช้ขนาดตัวอย่างอย่างน้อย 385 ตัวอย่าง โดยมีระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ความผิดพลาดไม่เกินร้อยละ 5 เลือกสุ่มตัวอย่างตามสะดวก (Convenience Sampling) เนื่องจากช่วงในการเก็บแบบสอบถามอยู่ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค COVID-19 จึงแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างผ่านช่องทาง Google Form

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยแบ่งคำถามออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

1. แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยมีลักษณะเป็นคำถามที่มีหลายคำตอบให้เลือก (Multiple choices) ประกอบด้วย ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน เป็นต้น
2. แบบสอบถามเกี่ยวกับประสบการณ์ในการลงทุนตราสารทางการเงินต่างๆ และวัตถุประสงค์ในการลงทุนของกลุ่มตัวอย่าง โดยมีลักษณะเป็นคำถามที่มีหลายคำตอบให้เลือก (Multiple choices)
3. แบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะการลงทุนและทัศนคติที่มีต่อสิ่งแวดลอมของกลุ่มตัวอย่าง โดยมีลักษณะเป็นคำถามที่มีหลายคำตอบให้เลือก (Multiple choices) โดยมีการแยกหัวข้อของคำถามเป็น 3 หัวข้อย่อย คือ (1) ทัศนคติที่มีต่อสิ่งแวดล้อม (2) ทัศนคติที่มีต่อสังคม และ (3) ทัศนคติที่มีต่อธรรมาภิบาล ซึ่งจะมีระดับความเห็นให้เลือกในแต่ละข้อคำถาม เพื่อทราบถึงทัศนคติที่มีต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาลของรัฐ ซึ่งแบ่งความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ (Rating scale) จากการประยุกต์การวัดคะแนนตามแบบมาตรวัดของลิเคิร์ท (Likert scale) (Likert, Rensis A., 1961) ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนน 5 ระดับ ดังนี้

ตารางที่ 1 มาตรวัดอิทธิพลต่อการตัดสินใจลิเคิร์ท (Likert Scale)

ระดับความคิดเห็น	ระดับคะแนน
เห็นด้วยน้อยที่สุด/ไม่เห็นด้วย	1
เห็นด้วยน้อย	2
เห็นด้วยปานกลาง	3
เห็นด้วยมาก	4
เห็นด้วยมากที่สุด	5

สำหรับการแปลความหมายกำหนดอันตรภาคชั้นเท่ากับ 0.8 จึงมีเกณฑ์การแปลความหมายคะแนนเฉลี่ยตามเกณฑ์การแบ่งช่วงคะแนน ดังนี้

ตารางที่ 2 การแปลคะแนนมาตรวัดการตัดสินใจลิเคิร์ท (Likert Scale)

ระดับคะแนนเฉลี่ย	การแปลความหมาย
1.00 – 1.80	เห็นด้วยน้อยที่สุด/ไม่เห็นด้วย
1.81 – 2.60	เห็นด้วยน้อย
2.61 – 3.40	เห็นด้วยปานกลาง
3.41 – 4.20	เห็นด้วยมาก
4.21 – 5.00	เห็นด้วยมากที่สุด

4. แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับความเต็มใจที่จะยอมรับส่วนต่างของอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนระหว่างพันธบัตรรัฐบาลทั่วไป (Bond) กับพันธบัตรรัฐบาลเพื่อความยั่งยืน (ESG bond) จากกลุ่มตัวอย่าง โดยการวิจัยครั้งนี้ได้เลือกการถามแบบคำถามปิดสองชั้นหรือการถามแบบ Double Bounded Close-Ended ในการหาความเต็มใจที่จะยอมรับส่วนต่างของอัตราผลตอบแทน โดยจะออกแบบคำถามเป็นอัตราดอกเบี้ยที่จะเสนอให้กับผู้ตอบ 2 ชั้น ได้แก่ ดอกเบี้ยเสนอเริ่มต้น หรือ First-Bid (Bid^F) คือ อัตราดอกเบี้ยเริ่มต้นที่ผู้ตอบแบบสอบถามเผชิญ และและดอกเบี้ยเสนอลำดับที่สอง หรือ Follow-up Bid (Bid_U , Bid_D) คือ อัตราดอกเบี้ยลำดับที่สองที่ผู้ตอบแบบสอบถามเผชิญ โดย Follow-up Bid_U จะเป็นดอกเบี้ยลำดับที่สองที่

ลดลงจากอัตราดอกเบี้ยเริ่มต้น และ Follow-up Bid_L จะเป็นดอกเบี้ยลำดับที่สองที่เพิ่มขึ้นจากอัตราดอกเบี้ยเริ่มต้น โดยการหาอัตราดอกเบี้ยเสนอเริ่มต้น หรือ First-Bid (Bid^F) ได้จากการคำนวณหาค่าเฉลี่ยของพันธบัตรรัฐบาลออมทรัพย์รุ่นอายุ 3 ปี ที่จำหน่ายตลาดแรกในช่วงพฤศจิกายน 2553 - พฤศจิกายน 2563 ซึ่งพบข้อมูลสถิติเบื้องต้นของอัตราดอกเบี้ยที่พันธบัตรรัฐบาลออมทรัพย์รุ่นอายุ 3 ปี มีอัตราดอกเบี้ยเฉลี่ย (Mean) เท่ากับร้อยละ 2.85 ค่าต่ำสุดของอัตราดอกเบี้ย (Min) เท่ากับร้อยละ 1.70 และค่าสูงสุดของอัตราดอกเบี้ย (Max) เท่ากับร้อยละ 4.00 ดังนั้น จึงได้กำหนดค่าอัตราดอกเบี้ยเสนอเริ่มต้น หรือ First-Bid (Bid^F) และอัตราดอกเบี้ยเสนอลำดับที่สอง หรือ Follow-up Bid (Bid_U, Bid_L)

ทั้งนี้ สำหรับการกำหนดค่าแบบสอบถามจะระบุเป็นอัตราดอกเบี้ยเพื่อที่จะสร้างความเข้าใจกับนักลงทุน แต่ในการวิเคราะห์ทางผู้วิจัยจะวิเคราะห์จากส่วนต่างอัตราผลตอบแทนจากค่าฐาน โดยกำหนดค่าฐานอัตราดอกเบี้ยเท่ากับค่าเฉลี่ยอัตราดอกเบี้ยพันธบัตรรัฐบาลในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา ที่อัตราดอกเบี้ยเท่ากับร้อยละ 2.85 ต่อปี มาคำนวณส่วนต่างอัตราผลตอบแทนของแต่ละอัตราดอกเบี้ยเสนอเริ่มต้นและอัตราดอกเบี้ยเสนอลำดับที่สอง โดยจะแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ชุด กระจายเก็บตามค่าเริ่มต้นในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน ให้ครอบคลุมช่วงค่าต่ำสุด ค่าสูงสุดของอัตราดอกเบี้ยพันธบัตรรัฐบาลรุ่นอายุ 3 ปี ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 3 แสดงการกำหนดค่าส่วนต่าง First-Bid (Bid^F) และ Follow-up Bid (Bid^S: Bid_U, Bid_L)

อัตราดอกเบี้ยเริ่มต้น	ร้อยละ 2.00		ร้อยละ 2.85 (ฐานอัตราดอกเบี้ย)		ร้อยละ 3.60	
อัตราดอกเบี้ยลำดับที่สอง Bid _U	ร้อยละ 1.70		ร้อยละ 2.25		ร้อยละ 3.20	
อัตราดอกเบี้ยลำดับที่สอง Bid _L	ร้อยละ 2.30		ร้อยละ 3.45		ร้อยละ 4.00	
ส่วนต่างอัตราผลตอบแทน	Bid ^F	Bid ^S	Bid ^F	Bid ^S	Bid ^F	Bid ^S
Bid _U	0.85	1.15	0.00	0.60	-0.75	-0.35
	0.85	1.15	0.00	0.60	-0.75	-0.35
Bid _L	0.85	0.55	0.00	-0.60	-0.75	-1.15
	0.85	0.55	0.00	-0.60	-0.75	-1.15

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยรวบรวมข้อมูลจากการทำแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างในช่วงเดือนเมษายน - พฤษภาคม 2565 ผ่านช่องทางแบบสอบถามออนไลน์ Google form เนื่องจากเป็นวิธีที่สามารถเข้าถึงกลุ่มตัวอย่างได้ง่ายในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค COVID-19 โดยจะดำเนินการกระจายแบบสอบถามผ่านทาง Social Network ได้แก่ Line Group และ Facebook Group ที่มีวัตถุประสงค์ในการพูดคุยในหัวข้อเกี่ยวกับการลงทุน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

งานวิจัยฉบับนี้ใช้การประมาณค่าด้วยวิธี Double Bounded Choice Contingent Valuation Method (CVM) ผ่านคำสั่ง Double Bounded Model ในโปรแกรมคอมพิวเตอร์ Statistical software for data science (STATA) เพื่อศึกษาถึงความเต็มใจที่จะยอมส่วนต่างของอัตราผลตอบแทนระหว่างพันธบัตรรัฐบาลทั่วไป (Bond) กับพันธบัตรรัฐบาลเพื่อความยั่งยืน (ESG bond) โดยการสร้างแบบจำลองใช้การประมาณค่าความเต็มใจที่จะยอมรับส่วนต่างของผลตอบแทนดังนี้

$$\begin{aligned} WTA_{ESG} = & B_0 + B_1GENDER_i + B_2AGE_i + B_3SINGLE_i + B_4BACHELOR_i + B_5CAREER1_i + \\ & B_6CAREER2_i + B_7CAREER3_i + B_8CAREER4_i + B_9INC1_i + B_{10}INC2_i + B_{11}INC3_i + \\ & B_{12}INC4_i + B_{13}INC5_i + B_{14}ATTESG_i + B_{15}ACTE1_i + B_{16}ACTE3_i + B_{17}ACTS1_i + \\ & B_{18}ACTS3_i + B_{19}ACTG1_i + B_{20}ACTG3_i + B_{21}AVERSE_i + B_{22}RSEEKING_i + e_i^0 \end{aligned}$$

ความหมาย WTA_{ESG} คือ ความเต็มใจที่จะยอมรับส่วนต่างของผลตอบแทนระหว่างพันธบัตรรัฐบาลทั่วไป (Bond) กับพันธบัตรรัฐบาลเพื่อความยั่งยืน (ESG Bond)

$GENDER_i$ คือ เพศของผู้ตอบแบบสอบถาม i โดยตัวแปรจะถูกกำหนดให้เป็นตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) มีค่าเท่ากับ 1 เมื่อผู้ตอบเป็นเพศชาย และเท่ากับ 0 เมื่อผู้ตอบเป็นเพศหญิง

AGE_i คือ อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม i (ปี) เป็นตัวแปรเชิงปริมาณ

$SINGLE_i$ คือ สถานภาพโสดของผู้ตอบแบบสอบถาม i มีค่าเท่ากับ 1 เมื่อผู้ตอบมีสถานภาพโสด และเท่ากับ 0 เมื่อผู้ตอบมีไม่มีสถานภาพโสด คือ มีสถานภาพแต่งงาน และหย่าร้าง

$BACHELOR_i$ คือ ผู้ตอบแบบสอบถาม i มีระดับการศึกษาปริญญาตรี มีค่าเท่ากับ 1 เมื่อผู้ตอบมีระดับการศึกษาปริญญาตรี และเท่ากับ 0 เมื่อผู้ตอบไม่ได้มีระดับการศึกษาปริญญาตรี

อาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม i ประกอบด้วย 5 สายอาชีพ ซึ่งกำหนดให้อาชีพนักเรียน/นักศึกษาเป็นตัวแปรฐาน โดยมีรายละเอียดดังนี้

$CAREER1_i$ คือ ผู้ตอบแบบสอบถาม i มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน มีค่าเท่ากับ 1 เมื่อผู้ตอบมีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน และเท่ากับ 0 เมื่อผู้ตอบมีอาชีพอื่นๆ

$CAREER2_i$ คือ ผู้ตอบแบบสอบถาม i มีอาชีพพนักงานรัฐ/รัฐวิสาหกิจ มีค่าเท่ากับ 1 เมื่อผู้ตอบมีอาชีพพนักงานรัฐ/รัฐวิสาหกิจ และเท่ากับ 0 เมื่อผู้ตอบมีอาชีพอื่นๆ

$CAREER3_i$ คือ ผู้ตอบแบบสอบถาม i มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว/อาชีพอิสระ มีค่าเท่ากับ 1 เมื่อผู้ตอบมีอาชีพธุรกิจส่วนตัว/อาชีพอิสระ และเท่ากับ 0 เมื่อผู้ตอบมีอาชีพอื่นๆ

$CAREER4_i$ คือ ผู้ตอบแบบสอบถาม i เกษียณอายุ มีค่าเท่ากับ 1 เมื่อผู้ตอบเกษียณอายุ และเท่ากับ 0 เมื่อผู้ตอบมีอาชีพอื่นๆ

ระดับรายได้เฉลี่ยของผู้ตอบแบบสอบถาม i ประกอบด้วย 6 ระดับรายได้ ซึ่งกำหนดให้ระดับรายได้มากกว่า 50,001 บาท ขึ้นไป เป็นตัวแปรฐาน โดยมีรายละเอียดดังนี้

$INC1_i$ คือ ผู้ตอบแบบสอบถาม i มีช่วงระดับรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาท มีค่าเท่ากับ 1 เมื่อผู้ตอบมีช่วงระดับรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาท และเท่ากับ 0 เมื่อผู้ตอบมีช่วงระดับรายได้อื่นๆ

$INC2_i$ คือ ผู้ตอบแบบสอบถาม i มีช่วงระดับรายได้ 15,000 - 25,000 บาท มีค่าเท่ากับ 1 เมื่อผู้ตอบมีช่วงระดับรายได้ 15,000 - 25,000 บาท และเท่ากับ 0 เมื่อผู้ตอบมีช่วงระดับรายได้อื่นๆ

$INC3_i$ คือ ผู้ตอบแบบสอบถาม i มีช่วงระดับรายได้ 25,001 - 35,000 บาท มีค่าเท่ากับ 1 เมื่อผู้ตอบมีช่วงระดับรายได้ 25,001 - 35,000 บาท และเท่ากับ 0 เมื่อผู้ตอบมีช่วงระดับรายได้อื่นๆ

$INC4_i$ คือ ผู้ตอบแบบสอบถาม i มีช่วงระดับรายได้ 35,001 - 45,000 บาท มีค่าเท่ากับ 1 เมื่อผู้ตอบมีช่วงระดับรายได้ 35,001 - 45,000 บาท และเท่ากับ 0 เมื่อผู้ตอบมีช่วงระดับรายได้อื่นๆ

$INC5_i$ คือ ผู้ตอบแบบสอบถาม i มีช่วงระดับรายได้ 45,001 - 50,000 บาท มีค่าเท่ากับ 1 เมื่อผู้ตอบมีช่วงระดับรายได้ 45,001 - 50,000 บาท และเท่ากับ 0 เมื่อผู้ตอบมีช่วงระดับรายได้อื่นๆ

ATTESG_i คือ คะแนนเฉลี่ยทัศนคติและความรู้ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาลของรัฐบาลของผู้ตอบแบบสอบถาม i

การเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาลของรัฐบาลของผู้ตอบแบบสอบถาม i แบ่งออกเป็น 3 หมวด ในการประเมินการเข้าร่วมกิจกรรมทางด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาลของรัฐบาล ได้แก่ (1) ไม่เคย และไม่ได้ให้ความสนใจ (2) ไม่เคย แต่มีความกังวลเกี่ยวกับปัญหา และ (3) เคย และมีความกังวลอย่างมากต่อปัญหา ซึ่งกำหนดให้ผู้ที่ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรม แต่มีความกังวลเกี่ยวกับปัญหาเป็นตัวแทนฐาน โดยมีรายละเอียดดังนี้

a. ด้านสิ่งแวดล้อม

ACTE₁ คือ ไม่เคยและไม่ได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมของผู้ตอบแบบสอบถาม i มีค่าเท่ากับ 1 เมื่อผู้ตอบไม่เคยและไม่ได้ให้ความสนใจ และเท่ากับ 0 เมื่อผู้ตอบเลือกคำตอบอื่นๆ

ACTE₃ คือ เคยเข้าร่วมและมีความกังวลอย่างมากต่อปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมของผู้ตอบแบบสอบถาม i มีค่าเท่ากับ 1 เมื่อผู้ตอบเคยเข้าร่วมและมีความกังวลเกี่ยวกับปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม และเท่ากับ 0 เมื่อผู้ตอบเลือกคำตอบอื่นๆ

b. ด้านสังคม

ACTS₁ คือ ไม่เคยและไม่ได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับปัญหาด้านสังคมของผู้ตอบแบบสอบถาม i มีค่าเท่ากับ 1 เมื่อผู้ตอบไม่เคยและไม่ได้ให้ความสนใจ และเท่ากับ 0 เมื่อผู้ตอบเลือกคำตอบอื่นๆ

ACTS₃ คือ เคยเข้าร่วมและมีความกังวลอย่างมากต่อปัญหาด้านสังคมของผู้ตอบแบบสอบถาม i มีค่าเท่ากับ 1 เมื่อผู้ตอบเคยเข้าร่วมและมีความกังวลเกี่ยวกับปัญหาด้านสังคม และเท่ากับ 0 เมื่อผู้ตอบเลือกคำตอบอื่นๆ

c. ด้านธรรมาภิบาลของรัฐ

ACTS₁ คือ ไม่เคยและไม่ได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับปัญหาด้านธรรมาภิบาลของรัฐของผู้ตอบแบบสอบถาม i มีค่าเท่ากับ 1 เมื่อผู้ตอบไม่เคยและไม่ได้ให้ความสนใจ และเท่ากับ 0 เมื่อผู้ตอบเลือกคำตอบอื่นๆ

ACTS₃ คือ เคยเข้าร่วมและมีความกังวลอย่างมากต่อปัญหาด้านธรรมาภิบาลของรัฐของผู้ตอบแบบสอบถาม i มีค่าเท่ากับ 1 เมื่อผู้ตอบเคยเข้าร่วมและมีความกังวลเกี่ยวกับปัญหาด้านธรรมาภิบาลของรัฐ และเท่ากับ 0 เมื่อผู้ตอบเลือกคำตอบอื่นๆ

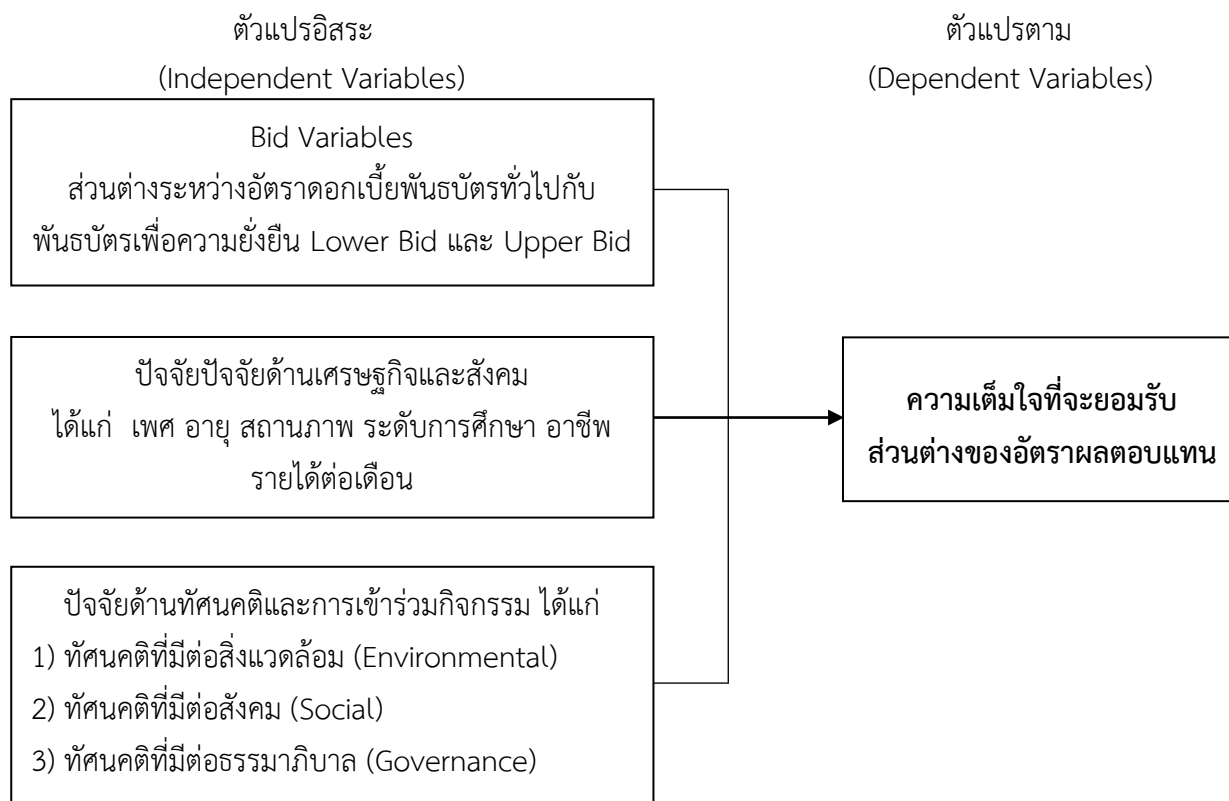
ระดับความเสี่ยงของผู้ตอบแบบสอบถาม i เป็นตัวแปรเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย 3 ระดับ ได้แก่ ไม่ชอบความเสี่ยง (Risk Averse) ชอบความเสี่ยง (Risk Seeking) และเป็นกลางต่อความเสี่ยง (Risk neutral) โดยผู้วิจัยกำหนดให้การเป็นกลางต่อความเสี่ยง (Risk neutral) เป็นตัวแทนฐาน โดยมีรายละเอียดดังนี้

RAVERSE_i คือ ผู้ตอบแบบสอบถาม i เป็นกลุ่มไม่ชอบความเสี่ยง (Risk Averse) มีค่าเท่ากับ 1 เมื่อผู้ตอบไม่ชอบความเสี่ยง และเท่ากับ 0 เมื่อผู้ตอบชอบความเสี่ยง หรือเป็นกลางต่อความเสี่ยง

RSEEKING_i คือ ผู้ตอบแบบสอบถาม i เป็นกลุ่มชอบความเสี่ยง (Risk Seeking) มีค่าเท่ากับ 1 เมื่อผู้ตอบชอบความเสี่ยง และเท่ากับ 0 เมื่อผู้ตอบชอบไม่ความเสี่ยง หรือเป็นกลางต่อความเสี่ยง

e_i^0 คือ Error Term

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. ความเต็มใจที่จะยอมรับส่วนต่างของอัตราผลตอบแทนระหว่างพันธบัตรรัฐบาลทั่วไป (Bond) กับพันธบัตรรัฐบาลเพื่อความยั่งยืน (ESG bond)

1.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการเก็บแบบสอบถามจำนวน 398 ตัวอย่าง พบว่าเป็นเพศชาย จำนวน 190 คน คิดเป็นร้อยละ 47.74 และเพศหญิง จำนวน 208 คน คิดเป็นร้อยละ 52.26 ส่วนใหญ่อยู่ในวัยทำงาน มีอายุน้อยสุด 22 ปี และอายุมากที่สุด 65 ปี อายุเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 37 ปี ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามมากที่สุด คือ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 30 – 39 ปี มีจำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 38.44 รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 40-49 ปี มีจำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 26.13 และกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามน้อยที่สุด คือ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไป มีจำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 10.05 ส่วนใหญ่เป็นคนโสด จำนวน 249 คน คิดเป็นร้อยละ 62.56 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 198 คน คิดเป็นร้อยละ 49.75 ส่วนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 31.91 รองลงมาเป็นพนักงานรัฐ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 30.15 ถัดมาคือ ธุรกิจส่วนตัว/อาชีพอิสระ จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 28.64 นักเรียน/นักศึกษา จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 5.03 และเกษียณอายุ 17 คน คิดเป็นร้อยละ 4.27 และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับรายได้เฉลี่ยอยู่ในช่วง 25,001 – 35,000 บาท จำนวน 166 คน คิดเป็นร้อยละ 41.71 รองลงมาคือมีระดับรายได้เฉลี่ยอยู่ในช่วง 15,000 – 25,000 บาท จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 28.39 และที่มีระดับรายได้เฉลี่ยน้อยสุด คือ ต่ำกว่า 15,000 บาท จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 3.52

1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการลงทุนของผู้ตอบแบบสอบถาม

พบว่ากลุ่มตัวอย่างจำนวน 398 คน ส่วนใหญ่จะเลือกลงทุนพันธบัตรรัฐบาลเมื่อมีจำหน่ายได้สักพัก จำนวน 178 คน คิดเป็นร้อยละ 44.72 รองลงมาจะเลือกลงทุนพันธบัตรรัฐบาลทันทีเมื่อมีการจำหน่าย จำนวน 143 คน คิดเป็นร้อยละ

ละ 35.93 โดยกลุ่มตัวอย่างจำนวน 398 คน มีประสบการณ์ในการลงทุนจำนวน 349 คน คิดเป็นร้อยละ 87.69 ซึ่งกลุ่มตัวอย่างผู้มีประสบการณ์ลงทุนส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการลงทุนหุ้นกู้ หรือกองทุนรวมตราสารหนี้จำนวน 259 คน คิดเป็นร้อยละ 74.21 รองลงมาประสบการณ์ในการลงทุนหุ้นสามัญ หรือกองทุนรวมหุ้น หรือสินทรัพย์อื่นที่มีความเสี่ยงสูงจำนวน 253 คน คิดเป็นร้อยละ 72.49 สำหรับประสบการณ์ในการลงทุนนอกจากการฝากเงิน พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการลงทุนเกิน 3 ปี โดยส่วนใหญ่เคยลงทุนมาแล้ว 3 - 5 ปี จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 32.09 รองลงมาเคยลงทุนมาแล้ว 5 - 10 ปี จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 30.09 สำหรับวัตถุประสงค์ในการลงทุน โดยคำตอบจากกลุ่มตัวอย่าง 1 คนสามารถตอบได้หลายวัตถุประสงค์ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการลงทุนเพื่อเป็นการออมระยะยาว จำนวน 320 คน คิดเป็นร้อยละ 91.69 รองลงมาวัตถุประสงค์ในการลงทุนเพื่อเก็งกำไร จำนวน 208 คน คิดเป็นร้อยละ 67.05 สำหรับระยะในการลงทุนหรือถือครองสินทรัพย์โดยเฉลี่ย พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระยะเวลาถือครองสินทรัพย์ระยะปานกลาง คือถือครองไม่เกิน 5 ปี โดยส่วนถือครองตั้งแต่ 3 ถึง 5 ปี จำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 39.54 รองลงมาถือครองตั้งแต่ 1 ถึง 3 ปี จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 33.81

1.3 ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาลของรัฐ

ความสนใจหรือเข้าร่วมกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาลของรัฐ ซึ่งแบ่งผู้ตอบแบบสอบถามออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ (1) กลุ่มไม่เข้าร่วมกิจกรรมและไม่มี ความกังวลในปัญหา (2) กลุ่มไม่เข้าร่วมกิจกรรม แต่มีความกังวลในปัญหา และ (3) กลุ่มเข้าร่วมกิจกรรม และมีความกังวลในปัญหา โดยวัดความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมในช่วง 5 ปีที่ผ่านมาและการตระหนักรู้ถึงปัญหา 3 ด้าน ได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสังคม และด้านธรรมาภิบาลของรัฐ พบว่า

1.3.1 ด้านสิ่งแวดล้อม พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เข้าร่วมกิจกรรม และมีความกังวลในปัญหา จำนวน 165 คน คิดเป็นร้อยละ 41.46 รองลงมาคือไม่เข้าร่วมกิจกรรม แต่มีความกังวลในปัญหา จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 36.68 สำหรับทัศนคติที่มีต่อสิ่งแวดล้อมมีค่าเฉลี่ยคะแนนของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 4.07 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยว่ามีปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม โดยคำตอบที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 4.22 คือ เห็นด้วยอย่างยิ่งว่าปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมและภาวะโลกร้อนทวีความรุนแรงมากขึ้น รองลงมาคือค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 คือ เห็นด้วยว่าปัญหาฝุ่นละอองและมลพิษทางอากาศ PM 2.5 มีความรุนแรงมากขึ้น

1.3.2 ด้านสังคม พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เข้าร่วมกิจกรรม และมีความกังวลในปัญหา จำนวน 202 คน คิดเป็นร้อยละ 50.75 รองลงมาคือไม่เข้าร่วมกิจกรรม แต่มีความกังวลในปัญหา จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 34.17 สำหรับทัศนคติที่มีต่อสังคมมีค่าเฉลี่ยคะแนนของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 4.05 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยว่ามีปัญหาด้านสังคม โดยคำตอบที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 4.13 คือ เห็นด้วยว่าปัจจุบันปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษามีความรุนแรงมากขึ้น คุณภาพการศึกษาพื้นฐานตกต่ำ รองลงมาคือค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 คือ เห็นด้วยว่าปัจจุบันปัญหาความยากจนมีความรุนแรงมากขึ้น

1.3.3 ด้านธรรมาภิบาลของรัฐ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เข้าร่วมกิจกรรม และมีความกังวลในปัญหา จำนวน 194 คน คิดเป็นร้อยละ 48.74 รองลงมาคือไม่เข้าร่วมกิจกรรม แต่มีความกังวลในปัญหา จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 19.35 สำหรับทัศนคติที่มีต่อธรรมาภิบาลของรัฐมีค่าเฉลี่ยคะแนนของกลุ่มตัวอย่างคือ 4.04 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยว่ามีปัญหาด้านธรรมาภิบาลของรัฐ โดยคำตอบที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 4.17 คือ เห็นด้วยว่ารัฐควรเปิดเผยข้อมูลต่างๆ ที่มีนัยสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ รองลงมาคือค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 คือ เห็นด้วยว่าเราไม่ควรเพิกเฉยหากพบพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ส่อไปในทางทุจริตหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ

1.4 ข้อมูลทั่วไปจากการสอบถามตามอัตราดอกเบี้ยเสนอเริ่มต้น

การสอบถามได้แบ่งชุดคำถามตามอัตราดอกเบี้ยเสนอเริ่มต้น จำนวน 3 ชุด คือ อัตราดอกเบี้ยเสนอเริ่มต้นร้อยละ 2.00 2.85 และ 3.60 จากแบบสอบถามจำนวน 398 ชุด พบว่า ณ ส่วนต่างอัตราผลตอบแทนเริ่มต้น 0.85 กลุ่มตัวอย่างเลือกคำตอบแรกและคำตอบอันดับที่สอง คือ ไม่ลงทุนทั้งคู่ จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 27.41 ของกลุ่ม ณ ส่วนต่างอัตราผลตอบแทนเริ่มต้น 0.00 กลุ่มตัวอย่างเลือกคำตอบแรกและคำตอบอันดับที่สอง คือ ลงทุนและไม่ลงทุนทั้งคู่ จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 26.15 ของกลุ่ม และ ณ ส่วนต่างอัตราผลตอบแทนเริ่มต้น -0.75 กลุ่มตัวอย่างเลือกคำตอบ

แรกและคำตอบอันดับที่สอง คือ ลงทุนทั้งคู่ จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 33.38 ของกลุ่ม ดังนั้น เมื่อส่วนต่างของผลตอบแทนมีค่าลดลง มีแนวโน้มที่กลุ่มตัวอย่างจะเลือกตอบลงทุนเพิ่มมากขึ้น สามารถแสดงสรุปได้ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 สรุปข้อมูลจากการสอบถามอัตราดอกเบี้ยเริ่มต้นจำแนกตามคำตอบที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนต่างอัตรา ผลตอบแทนเริ่มต้น	จำนวน (ร้อยละ) ของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม				รวม
	ลงทุน/ลงทุน	ลงทุน/ไม่ลงทุน	ไม่ลงทุน/ลงทุน	ไม่ลงทุน/ไม่ลงทุน	
	(YY)	(YN)	(NY)	(NN)	
0.85	34	33	31	37	135
	(25.19)	(24.44)	(22.96)	(27.41)	(100.00)
0.00	32	34	30	34	130
	(24.62)	(26.15)	(23.08)	(26.15)	(100.00)
-0.75	45	34	32	22	133
	(33.83)	(25.56)	(24.06)	(16.54)	(100.00)

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บคือค่าร้อยละของคำตอบของแต่ละชุดคำตอบตามอัตราดอกเบี้ยเสนอเริ่มต้น

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณากลุ่มตัวอย่างจากแบบสอบถามจำนวน 398 ชุด พบว่านโยบายการระดมทุนที่มีผลต่อการสนับสนุนการลงทุนในพันธบัตรรัฐบาลเพื่อความยั่งยืน มากที่สุด คือ นโยบายการระดมทุนที่รัฐบาลนำเงินมาใช้จ่ายเพื่อการให้เงินอุดหนุนหรือการให้ความช่วยเหลือประชาชน จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 22.11 รองลงมาเป็นนโยบายการลงทุนในโครงการที่สนับสนุนการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 20.10 แต่เนื่องจากในกลุ่มตัวอย่างมีผู้ที่ไม่สนับสนุนการลงทุนเลย 17 คน คิดเป็นร้อยละ 4.27 เนื่องจากไม่มั่นใจในการทำงานของรัฐบาล และเป็นหน้าที่พื้นฐานของรัฐบาลในการจัดสรรโครงการด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาลของรัฐ ผ่านงบประมาณ โดยไม่จำเป็นต้องมาระดมทุนจากภาคประชาชน ดังนั้น ในการวิเคราะห์ข้อมูลผ่านแบบจำลองความเต็มใจที่จะยอมรับส่วนต่างอัตราผลตอบแทนระหว่างพันธบัตรรัฐบาลทั่วไปกับพันธบัตรรัฐบาลเพื่อความยั่งยืนจะตัดกลุ่มตัวอย่างออก 17 คน เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาการเกิดอคติ

2. ปัจจัยที่มีผลต่อความเต็มใจที่จะยอมรับส่วนต่างของผลตอบแทน

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผ่านแบบจำลองความเต็มใจที่จะยอมรับส่วนต่างอัตราผลตอบแทนระหว่างพันธบัตรรัฐบาลทั่วไปกับพันธบัตรรัฐบาลเพื่อความยั่งยืน ได้ผลการวิเคราะห์ด้วยวิธีคำถามปิดสองชั้น (Double Bounded Close-Ended) ผ่านคำสั่ง Double Bounded Model ในโปรแกรมคอมพิวเตอร์ Statistical software for data science (STATA) ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการประเมินค่าความเต็มใจที่จะยอมรับส่วนต่างของผลตอบแทน

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน
GENDER	0.02964	0.10509
AGE	-0.00766	0.00830
SINGLE	-0.03090	0.11773
BACHLOR	-0.07123	0.11016
CAREER1	0.23106	0.52566
CAREER2	0.17992	0.52125

ตารางที่ 5 ผลการประเมินค่าความเต็มใจที่จะยอมรับส่วนต่างของผลตอบแทน (ต่อ)

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน
CAREER3	0.35851	0.52982
CAREER4	0.16196	0.60984
INC1	0.97156	0.68338
INC2	0.73301	0.29084 **
INC3	0.72055	0.28218 **
INC4	0.41454	0.29467
INC5	0.68067	0.34513 **
ATTESG	0.96790	0.12337 ***
ACTE1	-0.41743	0.30162
ACTE3	0.67452	0.22755 ***
ACTS1	0.19102	0.12344
ACTS3	0.34345	0.16826 **
ACTG1	0.30027	0.32163
ACTG3	-0.76736	0.23551 ***
RAVERSE	0.34086	0.14346
RSEEKING	-0.03409	0.15057

หมายเหตุ : **,*** คือ ระดับนัยสำคัญที่ 0.05, 0.01 ตามลำดับ

จากตารางที่ 5 พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดค่าความเต็มใจที่จะยอมรับส่วนต่างของผลตอบแทนระหว่างพันธมิตรรัฐบาลทั่วไปกับพันธมิตรรัฐบาลเพื่อความยั่งยืน อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ ประกอบด้วย

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ระดับรายได้เฉลี่ย 15,000 - 25,000 บาท (INC2) ระดับรายได้เฉลี่ย 25,001 - 35,000 บาท (INC3) และระดับรายได้เฉลี่ย 45,001 - 50,000 บาท (INC5)
2. คะแนนเฉลี่ยด้านทัศนคติและความรู้เกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาลของรัฐบาล (ATTESG)

3. การเข้าร่วมกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และด้านธรรมาภิบาลของรัฐ ได้แก่ การเข้าร่วมกิจกรรมและมีความกังวลอย่างมากต่อปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม (ACTE3) การเข้าร่วมกิจกรรมและมีความกังวลอย่างมากต่อปัญหาด้านสังคม (ACTS3) และการเข้าร่วมกิจกรรมและมีความกังวลอย่างมากต่อปัญหาด้านธรรมาภิบาลของรัฐ (ACTG3)

3. ผลการประเมินค่าความเต็มใจที่จะยอมรับส่วนต่างอัตราผลตอบแทน

จากการประเมินค่าความเต็มใจที่จะยอมรับส่วนต่างของผลตอบแทน เพื่อในการประเมินค่าความเต็มใจเฉลี่ยที่จะยอมรับอัตราผลตอบแทนจากกลุ่มตัวอย่าง ได้ผลการประเมินค่าความเต็มใจเฉลี่ยที่จะยอมรับส่วนต่างของผลตอบแทน มีค่าเท่ากับ 0.19 (19 bps.)

อภิปรายผล

ปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดค่าความเต็มใจที่จะยอมรับส่วนต่างของผลตอบแทนระหว่างพันธมิตรรัฐบาลทั่วไปกับพันธมิตรรัฐบาลเพื่อความยั่งยืน แบ่งออกเป็น 2 ส่วนได้แก่

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ระดับรายได้เฉลี่ย 15,000 - 25,000 บาท (INC2) รายได้เฉลี่ย 25,001 - 35,000 บาท (INC3) และระดับรายได้เฉลี่ย 45,001 - 50,000 บาท (INC5) มีอิทธิพลต่อความเต็มใจที่จะยอมรับส่วนต่างของผลตอบแทน

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 มีเครื่องหมายหน้าสัมประสิทธิ์เป็นบวก แสดงว่าผู้ที่มิช่วงของระดับรายได้เฉลี่ย 15,000 - 25,000 บาท ระดับรายได้เฉลี่ย 25,001 - 35,000 บาท และระดับรายได้เฉลี่ย 45,001 - 50,000 บาท มีแนวโน้มที่จะยอมรับส่วนต่างของผลตอบแทนมากกว่าเมื่อเทียบกับผู้ที่มีช่วงของระดับรายได้เฉลี่ยมากกว่า 50,001 บาท ขึ้นไป โดยสอดคล้องกับงานศึกษาของสุดารัตน์ กันตะบุตร (2554) ซึ่งพบว่า ผู้บริโภคที่มีรายได้ต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าเพื่อสิ่งแวดล้อม อาจเนื่องจากเมื่อผู้บริโภคมีรายได้เพิ่มขึ้น การออมก็จะเพิ่มขึ้นตามสัดส่วนของรายได้ จึงมีทางเลือกให้ลงทุนได้หลากหลาย และมีโอกาสในการเข้าถึงการลงทุนที่ให้ผลตอบแทนที่ดีกว่าพันธบัตรรัฐบาล โดยหากพิจารณาถึงค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปร INC2 INC3 และ INC5 ซึ่งเท่ากับ 0.73301 0.72055 และ 0.68067 ตามลำดับ จะพบว่าเมื่อช่วงของระดับรายได้เพิ่มมากขึ้นค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรมีแนวโน้มลดลง ดังนั้น ผู้บริโภคที่มีรายได้เฉลี่ยมากกว่า 50,001 บาท ขึ้นไปมีแนวโน้มที่จะยอมรับส่วนต่างของผลตอบแทนระหว่างพันธบัตรรัฐบาลทั่วไปกับพันธบัตรรัฐบาลเพื่อความยั่งยืนต่ำกว่าผู้ที่มีรายได้เฉลี่ย 25,001 - 35,000 บาท และรายได้เฉลี่ย 45,001 - 50,000 บาท

2. ทักษะและการเข้าร่วมกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาลของรัฐ ได้แก่ คะแนนเฉลี่ยด้านทัศนคติและความรู้ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาลของรัฐ (ATTESG) การเข้าร่วมกิจกรรมและมีความกังวลอย่างมากต่อปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม (ACTE3) ด้านสังคม (ACTS3) และด้านธรรมาภิบาลของรัฐ (ACTG3) พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการเข้าร่วมกิจกรรม และมีความกังวลในปัญหาสังคมที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50.75 รองลงมามีความกังวลในปัญหาธรรมาภิบาลของรัฐ คิดเป็นร้อยละ 48.74 โดยกลุ่มส่วนใหญ่จะเข้าร่วมกิจกรรมในประเด็นที่ตนเองพิจารณาว่าเป็นปัญหา

2.1 ตัวแปรทัศนคติและความรู้ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาลของรัฐบาล (ATTESG) มีอิทธิพลต่อความเต็มใจที่จะยอมรับส่วนต่างของผลตอบแทน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 มีเครื่องหมายหน้าสัมประสิทธิ์เป็นบวก แสดงว่าผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาลของรัฐบาลมีแนวโน้มที่จะยอมรับส่วนต่างของผลตอบแทนเพิ่มขึ้น

2.2 ตัวแปรผู้ที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมและมีความกังวลอย่างมากต่อปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม (ACTE3) มีอิทธิพลต่อความเต็มใจที่จะยอมรับส่วนต่างของผลตอบแทน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 มีเครื่องหมายหน้าสัมประสิทธิ์เป็นบวก แสดงว่าผู้ที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมและมีความกังวลอย่างมากต่อปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมมีแนวโน้มที่จะยอมรับส่วนต่างของผลตอบแทนเพิ่มขึ้น เมื่อเทียบกับผู้ที่ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมแต่ก็มีความกังวลเกี่ยวกับปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม

2.3 ตัวแปรผู้ที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมและมีความกังวลอย่างมากต่อปัญหาด้านสังคม (ACTS3) มีอิทธิพลต่อความเต็มใจที่จะยอมรับส่วนต่างของผลตอบแทน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 มีเครื่องหมายหน้าสัมประสิทธิ์เป็นบวก แสดงว่าผู้ที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมและมีความกังวลอย่างมากต่อปัญหาด้านสังคมมีแนวโน้มที่จะยอมรับส่วนต่างของผลตอบแทนเพิ่มขึ้น เมื่อเทียบกับผู้ที่ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมแต่ก็มีความกังวลเกี่ยวกับปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม

2.4 ตัวแปรผู้ที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมและมีความกังวลอย่างมากต่อปัญหาด้านธรรมาภิบาลของรัฐ (ACTG3) มีอิทธิพลต่อความเต็มใจที่จะยอมรับส่วนต่างของผลตอบแทน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 มีเครื่องหมายหน้าสัมประสิทธิ์เป็นลบ แสดงว่าผู้ที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมและมีความกังวลอย่างมากต่อปัญหาด้านธรรมาภิบาลของรัฐมีแนวโน้มที่จะยอมรับส่วนต่างของผลตอบแทนลดลง เมื่อเทียบกับผู้ที่ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมแต่ก็มีความกังวลเกี่ยวกับปัญหาด้านธรรมาภิบาลของรัฐ

โดยตัวแปร ATTESG ACTE3 และ ACTS3 สอดคล้องกับการศึกษาของ ไฉยฉันทน์ นิสัยสุข (2559) ที่พบว่าทัศนคติในแง่ความรู้สึกรู้สึกต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ทำให้เมื่อนักลงทุนมีทัศนคติเข้าใจในปัญหาสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาลของรัฐ จึงมีความเป็นไปได้ที่อยากจะลงทุนในการลงทุนที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาลของรัฐ แต่สำหรับตัวแปร ACTG3 ขัดแย้งกับตัวแปรผู้ที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมและมีความกังวลอย่างมากต่อปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม (ACTE3) และด้านสังคม (ACTS3) อาจเนื่องจากเมื่อพันธบัตรดังกล่าวออกโดยรัฐบาล และด้วยนักลงทุนเป็นผู้ที่มีความกังวลอย่างมากต่อปัญหาด้านธรรมาภิบาลของรัฐ เป็นผล

ให้ความเต็มใจที่จะยอมรับส่วนต่างของผลตอบแทนลดลง สอดคล้องกับการศึกษาของ สัมฤทธิ์ น่วมศิริ และคณะ (2561) ที่พบว่า การทุจริตคอร์รัปชันส่งผลกระทบต่อการแข่งขันทางการค้าทำให้นักลงทุนไม่อยากลงทุนทำธุรกิจ

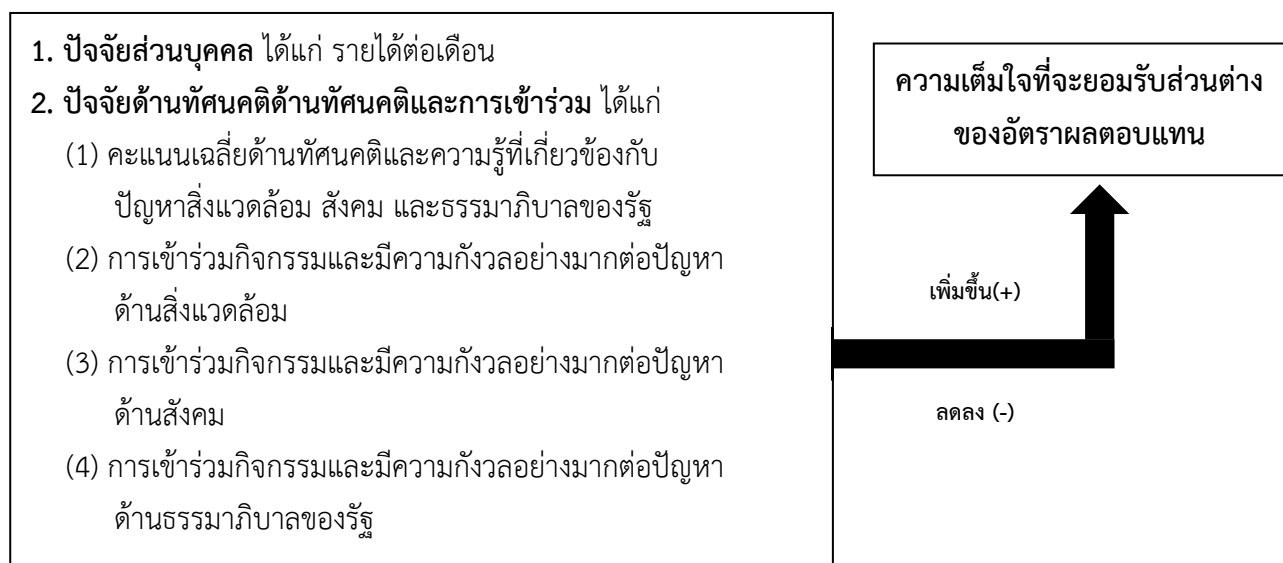
สำหรับการประเมินค่าความเต็มใจเฉลี่ยที่จะยอมรับส่วนต่างอัตราผลตอบแทน ได้ผลการประเมินค่าความเต็มใจเฉลี่ยที่จะยอมรับส่วนต่างของผลตอบแทน ของกลุ่มตัวอย่าง 398 คน มีค่าเท่ากับ 0.19 (19 bps.) ซึ่งสอดคล้องกับงานศึกษาของ Asian Development Bank (2018) Mohamed Ben Slimane, et al. (2020) และมีค่าใกล้เคียงกับการศึกษาของ Gianfrate and Peri (2019) ที่ทำการศึกษารายการของพันธบัตรสีเขียวที่ออกจำหน่ายในตลาดแรก มีค่ากับ 0.18 (18 bps.) ดังนั้น เมื่อเทียบอัตราดอกเบี้ยฐานที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ 2.85 ต่อปี จะได้อัตราผลตอบแทนพันธบัตรรัฐบาลเพื่อความยั่งยืน รุ่นอายุ 3 ปี เท่ากับร้อยละ 2.67 ต่อปี ($2.85 - 0.18$) ซึ่งต่ำกว่าต้นทุนของพันธบัตรรัฐบาลทั่วไป ดังนั้น รัฐบาลจึงควรออกพันธบัตรเพื่อความยั่งยืนเนื่องจากมีต้นทุนที่ต่ำกว่า

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาความเต็มใจที่จะยอมรับส่วนต่างของผลตอบแทนระหว่างพันธบัตรรัฐบาลทั่วไปกับพันธบัตรรัฐบาลเพื่อความยั่งยืน สามารถจำแนกเป็นองค์ความรู้ใหม่ได้ ดังนี้

ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ รายได้ต่อเดือน มีอิทธิพลต่อความเต็มใจที่จะยอมรับส่วนต่างของผลตอบแทน โดยผู้ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยจะมีแนวโน้มที่จะยอมรับส่วนต่างของผลตอบแทนระหว่างพันธบัตรรัฐบาลทั่วไปกับพันธบัตรรัฐบาลเพื่อความยั่งยืนเพิ่มมากขึ้น

ปัจจัยด้านทัศนคติด้านทัศนคติและการเข้าร่วม ได้แก่ คะแนนเฉลี่ยด้านทัศนคติและความรู้ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาลของรัฐ การเข้าร่วมกิจกรรมและมีความกังวลอย่างมากต่อปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสังคม และด้านธรรมาภิบาลของรัฐ มีอิทธิพลต่อความเต็มใจที่จะยอมรับส่วนต่างของผลตอบแทน โดยผู้ที่มีทัศนคติและความรู้ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาลของรัฐ ให้ความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมและมีความกังวลอย่างมากต่อปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมและด้านสังคมมีแนวโน้มที่จะยอมรับส่วนต่างของผลตอบแทนระหว่างพันธบัตรรัฐบาลทั่วไปกับพันธบัตรรัฐบาลเพื่อความยั่งยืนเพิ่มมากขึ้น แต่ในทางกลับกันผู้ที่ให้ความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมและมีความกังวลอย่างมากต่อปัญหาด้านธรรมาภิบาลของรัฐมีแนวโน้มที่จะยอมรับส่วนต่างของผลตอบแทนระหว่างพันธบัตรรัฐบาลทั่วไปกับพันธบัตรรัฐบาลเพื่อความยั่งยืนลดลง

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาถึงความเต็มใจที่จะยอมรับส่วนต่างของผลตอบแทนระหว่างพันธบัตรรัฐบาลทั่วไปกับพันธบัตรรัฐบาลเพื่อความยั่งยืนพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อความเต็มใจที่จะยอมรับส่วนต่างของผลตอบแทน ได้แก่ ช่วงระดับรายได้เฉลี่ย 15,000 - 35,000 บาท (INC) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความเต็มใจที่จะยอมรับส่วนต่างของผลตอบแทน ซึ่งเป็นไปในทางเดียวกับปัจจัยค่าคะแนนเฉลี่ยด้านทัศนคติและความรู้ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาลของรัฐ (ATTESG) ปัจจัยการเข้าร่วมกิจกรรมและมีความกังวลอย่างมากต่อปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม (ACTE3) และปัจจัยการเข้าร่วมกิจกรรมและมีความกังวลอย่างมากต่อปัญหาด้านสังคม (ACTS3) ดังนั้น รายได้ ทัศนคติและความรู้ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาลของรัฐ และการเข้าร่วมกิจกรรมและมีความกังวลต่อปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม มีผลต่อความเต็มใจที่จะยอมรับส่วนต่างของผลตอบแทน โดยมีแนวโน้มที่จะยอมรับส่วนต่างของผลตอบแทนเพิ่มขึ้น

สำหรับตัวแปรผู้ที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมและมีความกังวลอย่างมากต่อปัญหาด้านธรรมาภิบาลของรัฐ (ACTG3) มีความสัมพันธ์เชิงลบกับความเต็มใจที่จะยอมรับส่วนต่างของผลตอบแทน จึงส่งผลในทางตรงกันข้ามกับความเต็มใจที่จะยอมรับส่วนต่างของผลตอบแทน ดังนั้น ผู้ที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมและมีความกังวลอย่างมากต่อปัญหาด้านธรรมาภิบาลของรัฐ มีแนวโน้มที่จะยอมรับส่วนต่างของผลตอบแทนลดลง ซึ่งเมื่อพันธบัตรดังกล่าวออกโดยรัฐบาล และด้วยนักลงทุนเป็นผู้ที่มีความกังวลอย่างมากต่อปัญหาด้านธรรมาภิบาลของรัฐ เป็นผลให้ความเต็มใจที่จะยอมรับส่วนต่างของผลตอบแทนลดลงไปด้วย

ผลการประเมินค่าความเต็มใจที่จะยอมรับส่วนต่างของผลตอบแทน มีค่าเท่ากับ 0.19 (19 bps.) หมายความว่าส่วนต่างระหว่างพันธบัตรรัฐบาลทั่วไปกับพันธบัตรรัฐบาลเพื่อความยั่งยืนมีค่าเท่ากับ 0.19 ดังนั้น ถ้าอัตราดอกเบี้ยพันธบัตรรัฐบาลทั่วไปเท่ากับร้อยละ 2.85 อัตราดอกเบี้ยพันธบัตรรัฐบาลเพื่อความยั่งยืนจะมีค่าเท่ากับร้อยละ 2.67 ซึ่งอัตราดอกเบี้ยการออกพันธบัตรรัฐบาลเพื่อความยั่งยืนมีค่าต่ำกว่าพันธบัตรรัฐบาลโดยทั่วไป จึงสรุปได้ว่ารัฐบาลควรออกพันธบัตรรัฐบาลเพื่อความยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ช่วงระดับรายได้เฉลี่ยของนักลงทุนพันธบัตรรัฐบาลเพื่อความยั่งยืนที่มีความเต็มใจที่จะยอมรับส่วนต่างของผลตอบแทนอยู่ในช่วงไม่สูงมากคือ 15,000 - 35,000 บาท ดังนั้น การจำหน่ายพันธบัตรรัฐบาลเพื่อความยั่งยืนควรกำหนดวงเงินซื้อขั้นต่ำที่ไม่สูงมาก เนื่องจากผู้ที่มีรายได้ต่ำมีแนวโน้มที่จะมีความเต็มใจที่จะยอมรับส่วนต่างของผลตอบแทนมากกว่า

1.2 ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ สร้างความตระหนัก โน้มน้าวใจ และกระตุ้นให้ประชาชนรับรู้ถึงปัญหาทางทางด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาลของรัฐ เนื่องจากนักลงทุนที่มีการรับรู้และตระหนักถึงปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสังคม และด้านธรรมาภิบาลของรัฐ จะมีความเต็มใจในการเลือกลงทุนในพันธบัตรรัฐบาลเพื่อความยั่งยืน และในการออกจำหน่ายพันธบัตรรัฐบาลเพื่อความยั่งยืนควรระบุวัตถุประสงค์การนำไปใช้ทางด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสังคม และด้านธรรมาภิบาลของรัฐอย่างไร หรือนำไปใช้ในโครงการไหน เป็นต้น เพื่อเป็นการจูงใจให้นักลงทุนทราบ

1.3 ผู้ที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมและมีความกังวลอย่างมากต่อปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมมีแนวโน้มที่จะยอมรับส่วนต่างของผลตอบแทนเพิ่มขึ้น ดังนั้น รัฐบาลสามารถระดมทุนผ่านการออกพันธบัตรรัฐบาลเพื่อความยั่งยืนที่เน้นการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมและสังคม เพื่อเข้าถึงนักลงทุนเฉพาะกลุ่มได้

1.4 ผู้ที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมและมีความกังวลอย่างมากต่อปัญหาด้านธรรมาภิบาลของรัฐมีแนวโน้มที่จะยอมรับส่วนต่างของผลตอบแทนลดลง เนื่องจากพันธบัตรดังกล่าวออกจำหน่ายโดยรัฐบาล นักลงทุนจึงไม่มั่นใจในการทำงานของรัฐบาล ดังนั้น ในส่วนนี้รัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีกำหนดแนวทางการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันในภาครัฐ เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือ และสร้างความโปร่งใสในการบริหารประเทศ เมื่อนักลงทุนมีความมั่นใจในการทำงานของรัฐบาล ก็อาจจะทำให้มีแนวโน้มที่จะยอมรับส่วนต่างของผลตอบแทนเพิ่มมากขึ้นได้

1.5 รัฐบาลควรออกพันธบัตรรัฐบาลเพื่อความยั่งยืน เนื่องจากมีต้นทุนในการระดมทุนที่ต่ำกว่าพันธบัตรรัฐบาลโดยทั่วไป อีกทั้งในการระดมทุนดังกล่าวยังเป็นการส่งเสริมการออมภาคประชาชนควบคู่กับการแก้ไขปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อมไปพร้อมๆ กัน

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การศึกษาครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลเท่านั้น โดยแจกแบบสอบถามผ่านช่องทางออนไลน์ เนื่องจากอยู่ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค COVID-19 ซึ่งอาจทำให้การกระจายตัวของกลุ่มตัวอย่างไม่ทั่วถึง ดังนั้น ในการศึกษาครั้งถัดไปถ้าหากสถานการณ์เอื้ออำนวยต่อการลงพื้นที่เก็บแบบสอบถามอาจจะกำหนดการลงพื้นที่การศึกษา และพิจารณาถึงสัดส่วนจำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละพื้นที่

2.2 การพิจารณาใช้ข้อมูลทุติยภูมิมาใช้ในการวิเคราะห์การประเมินค่าความเต็มใจที่จะยอมรับส่วนต่างของผลตอบแทน แทนการเก็บแบบสอบถาม เนื่องจากระหว่างที่ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาการออกจำหน่ายพันธบัตรรัฐบาลเพื่อความยั่งยืน (ESG bond) มีเพียงสองรุ่น และจำหน่ายให้กับสถาบันการเงินเท่านั้น ดังนั้น ในอนาคตประเทศไทยอาจจะมีรุ่นพันธบัตรรัฐบาลเพื่อความยั่งยืนออกจำหน่ายเพิ่มมากขึ้น ทำให้สามารถนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์เพิ่มเติมได้

เอกสารอ้างอิง

- ไฉยฉัตร นิสสัยสุข. (2559). *ค่านิยม ทศนคติ และพฤติกรรม การซื้อผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม*. (นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา).
- สัมฤทธิ์ น่วมศิริ, กิตติวัฒน์ จำเริญสัตย์, กฤษฎา มณีชัย, อภิวัฒน์ พลสยม และ พีระ พันธุ์งาม. (2561). การทุจริตคอร์รัปชันกับสังคมไทย. *วารสารบัณฑิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย*, 16(2), 273-282.
- สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ. (2563). *GREEN BOND*. สืบค้น 29 พฤษภาคม 2564. จาก <https://www.pdmo.go.th/pdmomedia/documents/2020/Mar/info%20green%20bond.pdf>.
- สุดารัตน์ กันตะบุตร. (2554). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการซื้อสินค้าเพื่อสิ่งแวดล้อมของผู้บริโภคในจังหวัดนครราชสีมา*. (บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี).
- Asian Development Bank (2018). *The Role of Greenness Indicators in Green Bond Market Development: An Empirical Analysis*. Retrieved 15 September 2021. from https://asianbondsonline.adb.org/documents/abm/abm_jun_2018_role_greenness_indicators_green_bond_market_development.pdf.
- Ben Slimane, M., Da Fonseca, D., & Mahtani, V. (2020). *Facts and Fantasies about the Green Bond Premium*. Retrieved 15 September 2021. from https://www.researchgate.net/publication/348650560_Facts_and_Fantasies_about_the_Green_Bond_Premium.
- Cochran, W.G. (1953). *Sampling Techniques*. New York: John Wiley & Sons. Inc.
- Gianfrate, G., & Peri, M. (2019). The green advantage: Exploring the convenience of issuing green bonds. *Journal of cleaner production*, 219(3), 127-135.
- Likert, R. (1961). *New patterns of Management*. New York: McGraw-Hill Book Company Inc.
